

CE-mærkning af vejmaterialer og vejudstyr

Det er nu mere end 3 år siden, at skiftet fra Byggevaredirektiv (CPD) til Byggevareforordning (CPR) fandt sted. Men hvad har det betydet, og hvilke erfaringer er der opnået på vejområdet i de forløbne år? En ting er sikkert: CE-mærkning på Byggevareområdet er kommet for at blive.

Af Jens Gorm Rasmussen,
Dansk Standard
jgr@ds.dk

CE-mærkning af en byggevare er ikke, som mange fejlagtigt tror, en godkendelse og heller ikke et kvalitetsstempel. Det er derimod en varedeklaration. Det er blevet gjort endnu mere tydeligt med indførelse af kravet til, at fabrikanten skal levere en ydeevnedeklaration, der fortæller om varens funktionalitet, sammen med CE-mærkningen.

Byggevareforordningen medfører, at fabrikanten, hvis der findes en harmoniseret standard, skal udarbejde en ydeevnedeklaration for en byggevare, efter at fabrikanten har bestemt byggevarens egenskaber (ydeevner). Ud over ydeevnedeklarationen skal der eventuelt være gennemført certificering, inden CE-mærket kan sættes på byggevaren. Deklarationen giver kunden mulighed for at vurdere den enkelte leverandørs vare og sammenligne med andre. På den måde er det nemmere at vælge en vare, der passer til det projekt, hvor den skal bruges.

CE-mærkning sikrer salg over landegrænser

I den ideelle verden stiller vi blot krav til ydeevnen af de egenskaber, der er bestemt (listet) i den harmoniserede standards annekse ZA, resten er fastlagt på forhånd: Prøvningsmetoderne er beskrevet i standarden, og hvis fabrikanten skal være certi-

ficeret, så er det også bestemt på forhånd. Alle disse krav til fabrikanten er fastlagt af EU-kommissionen på medlemslandenes vegne, og det er så op til det enkelte land at stille krav til størrelsen af de enkelte ydeevner. Denne form for CE-mærkning sikrer varenes frie bevægelighed over landegrænser, men stiller også krav til, at vi som kunder stiller kravene på den rigtige måde. Og at vi så at sige snakker samme sprog som byggevaren.

Hvis vi betragter CE-mærkningen som en godkendelse og ikke kontrollerer varens ydeevne, så har vi tabt på forhånd. Og risikoen for, at vi bruger en byggevare, der ikke har de rigtige egenskaber, er stor.

Det er også vigtigt at huske, at Byggevareforordningen er en EU-lovgivning, der finder direkte anvendelse i medlemslandene og derfor ikke kan fraviges. Og det er i forordningen direkte anført, at medlemslandene skal sikre, at anvendelsen af CE-mærkede byggevarer ikke hindres af regler og betingelser, der pålægges af offentlige organer.

Den harmoniserede standard skal læses bagfra

Som ingeniør lærer man at læse en standard fra begyndelsen og derefter vælge de krav, som skal stilles til de produkter, der indgår i et projekt. Denne basisviden, som mange af os har fået ind med modernismen, hæmmer os, når vi skal bruge en harmoniseret produktstandard. Den harmoniserede produktstandard indeholder nemlig bagest Annekse ZA, der indeholder de bestemmelser, som myndighederne (medlemslandene i EU) har fastlagt skal gælde for den aktuelle byggevare. Annekse ZA in-

deholder en liste over de egenskaber, der kan deklareres. Denne liste er en bruttoliste over de lovmæssige krav, der kan stilles til ydeevnen af den aktuelle byggevare i hele EU. Derudover indeholder Annekse ZA regler for, om fabrikanten skal være underlagt certificering, og om der er krav til laboratorietest eller beregning ved vurdering af byggevarens ydeevner.

Listen over de egenskaber, der kan deklareres, peger tilbage ind i selve standarden og sætter de dele af standarden i kraft, som skal bruges i forbindelse med bestemmelse af ydeevnerne for de egenskaber, der deklareres i ydeevnedeklarationen og i CE-mærkningen.

Dette gør også, at en harmoniseret standard kan indeholde mange frivillige dele, som ikke kan sættes i kraft af offentlig bygherre eller myndighed.

Annekse ZA sætter de dele af en harmoniseret standard i kraft, som kan kræves af myndigheder og offentlige bygherrer.

Hvordan ser det så ud i virkeligheden? Bruger vi CE-mærkningen med fornuft?

Gennem de senere år har jeg set en hel del udbudsmateriale og endnu flere udbudsforskrifter. Det har været en varierende oplevelse. Ofte kunne udbuddene være beskrevet meget kortere, idet mange af dem indeholder krav om prøvningsmetoder og certificering. Ting som allerede er fastlagt i den harmoniserede standard. Andre inde-

holder krav, som en offentlig bygherre ikke må stille. Vejmyndighederne er underlagt kravet i Byggevareforordningen (CPR) om, at vejregler og udbudsforskrifter ikke må hindre, at en CE-mærket byggevare kan anvendes.

Det skal pointeres, at en byggevare sagtens kan kasseres, hvis den tilbudte ydeevne ikke svarer til de krav, der er stillet, når blot kravene er stillet med udgangspunkt i den harmoniserede standard.

Når der skrives et udbudsmateriale, som entreprenører skal give tilbud efter, så er det vigtigt, at det udformes i et sprog, som både entreprenøren og leverandørerne forstår. Fabrikant og leverandør er forpligtet af lovgivningen til at videregive deres oplysninger om byggevarerne på en bestemt måde, nemlig ydeevnedeklarationen. Derfor er det vigtigt, at udbudsmaterialet efterspørger de oplysninger, der fremgår af de dokumenter, som fabrikanten skal udarbejde.

Stil kravene til den byggevare, du køber, med udgangspunkt i annekts ZA i den harmoniserede standard.

Sådan skal du ikke gøre – eksempler fra virkelighedens verden

- I et kommunalt udbudsmateriale fra vælges krav om, at holdbarheden (levetid) er deklareret i henhold til den harmoniserede standard i det ene afsnit, mens det i næste afsnit kræves, at leverandøren skal dokumentere, at byggevareren har en levetid på min. 25 år.
- I en udbudsforskrift kræves, at egen-skaberne er testet og belyst efter bestemte prøvningsstandarder, og der bruges en masse tekst på at beskrive, hvordan prøvningerne udføres. Ved nærmere eftersyn viser det sig, at disse prøvningsmetoder faktisk er normative referencer fra den harmoniserede standard, og samme krav ville kunne opnås blot ved at bede om, at den aktuelle ydeevne er deklareret i henhold til Annekts ZA i den harmoniserede standard.
- Andre udbudsforskrifter er så detaljerede, at de stiller krav både til delmaterialer, til fabrikantens kvalitetsstyring og til det færdige produkt. Dette er forvirrende og kunne være opnået blot ved at stille krav til det produkt, der indkø-

bes, gennem den harmoniserede standard annekts ZA.

- Den helt store synder er, når der opfindes krav til en egenskab, som ikke kan deklareres i henhold til den harmoniserede standard, hvilket er i direkte modstrid med Byggevareforordningen og ulovligt at stille krav til som myndighed og offentlig bygherre.
- Et andet særkende ved mange af udbudsforskrifterne er, at de sprogmæssigt virker som om, de er skrevet af teknikere til teknikere og ikke til en entreprenør, der kan have en anden skolemæssig baggrund.

Med stor respekt for den tradition og tekniske viden, der ligger bag udarbejdelsen af de nuværende udbudsforskrifter og udbudsmaterialer, så trænger forskrifterne til en modernisering, som gør dem operationelle i henhold til den gældende lovgivning og mere læsevenlige. Denne tiltrængte modernisering behøver ikke betyde, at kvaliteten sænkes på de danske veje.

Byggevareforordningen (CPR) er meget forskellig fra Byggevaredirektivet (CPD)

Ved overgangen til CPR i 2013 fandtes lidt over 400 produktstandarder, der var harmoniseret og gjort obligatoriske. Den seneste opgørelse viser, at der i dag er ca. 450 standarder, som er harmoniserede.

Byggevareforordningen ændrede på en række principielle ting i forhold til Byggevaredirektivet, som det afløste. De to skelsættende ting, der blev ændret, var indførelsen af ydeevnedeklaration til afløsning for overensstemmelseserklæringen og selve det, at det blev ændret fra et direktiv til en forordning, altså en EU-lovgivning, der finder direkte anvendelse i medlemslandene.

Under Byggevaredirektivet blev der udarbejdet en række vejledningsdokumenter, som fortolkede og gav en del vejledning og fleksibilitet i den praktiske hverdag. Med overgang til forordningen faldt alle disse vejledningsdokumenter væk. Ændringer og tillæg udarbejdes nu som et tillæg til lovgivningen, en såkaldt delegeret retsakt, som vedtages af Europa Parlamentet og Europarådet. F.eks. blev skabelonen for ydeevnedeklarationen ændret ved "KOMMISSIONENS DELEGEREDE FORORDNING (EU) Nr. 568/2014".

Mindre fortolkninger og bedre forståelse af selve lovteksten bliver udført ved at

udarbejde en FAQ liste, som i dag omfatter 41 spørgsmål/svar, og flere er på vej. Både de delegerede retsakter og FAQ'erne bliver offentliggjort på EU's CPR hjemmeside.

Det kræver en stor indsats at være på omgangshøjde med de gældende regler inden for CE-mærkning af Byggevarer. Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har i november 2016 igangsat en informationskampagne "Kend din Byggevare", som kan findes på www.byggevareinfo.dk. Her er også links til EU-kommissionens hjemmeside for CPR.

Det er ekstremt vigtigt at følge med i udviklingen, for hvis der er uoverensstemmelse mellem en standard og lovgivningen (CPR med tillæg og FAQ) – så er det lovgivningen, der skal følges.

De strandede produktstandarder

Ved overgangen til CPR blev det bestemt, at de standarder, der var udarbejdet under CPD, kunne fortsætte og stadig danne grundlag for CE-mærkningen, men at de skulle revideres hen ad vejen. Eftersom standarderne udarbejdes på et mandat (bestilling) fra EU-kommissionen, så skal kommissionen være medbestemmende angående indholdet i standarden og især annekts ZA. Dette annekts skal fremover ikke indeholde eksempler på CE-mærkning og ydeevnedeklaration, da det jo er fastlagt i lovgivningen (CPR), og derfor skal de fjernes fra Annekts ZA.

En lang række standarder er revideret og fremsendt til EU-kommissionen for harmonisering, men desværre er flere af disse ikke blevet harmoniseret. Det betyder også, at mange af de standarder, der skal bruges til CE-mærkning, er trukket tilbage, og at de nye standarder ikke må bruges til CE-mærkning. Det kan være svært at forstå, at man ikke skal bruge den nyeste standard, men det er desværre virkeligheden. Der kan på nuværende tidspunkt ikke siges noget om, hvornår situationen løses. Derfor: kig på Dansk Standards hjemmeside, og hvis der ikke står et CE-symbol ved den gældende standard, så er det ikke den, der skal bruges. Så står CE-symbolet i stedet ved den tilbagetrukne standard.